

ALMANCA ÖĞRETMENİ ADAYLARININ DİL ÖĞRENİMİNDE KULLANDIKLARI ÖĞRENME STRATEJİLERİ

“LANGUAGE LEARNING STRATEGIES FOR LANGUAGE LEARNING USED BY PROSPECTIVE TEACHERS AT GERMAN LANGUAGE TEACHING DEPARTMENT”

Adnan OFLAZ*

Özet

Bu araştırmada Almanca öğretmeni adaylarının yabancı dil öğrenme stratejilerinin belirlenmesi amaçlanmış, cinsiyet, sınıf, mezun olunan okul türü gibi değişkenlere bağlı olarak kullanılan stratejiler arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın evrenini Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören öğrenciler, araştırma örneklemini ise seçkisiz seçim (random) yöntemiyle seçilen 288 öğrenci oluşturmaktadır.

Yapılan anket sonucunda cinsiyet değişkenine göre, kız öğrencilerin altı strateji türünde de kullanım oranları açısından erkeklerden üstün oldukları, mezun olunan okul türüne göre ise devlet lisesi ve süper lise mezunu Almanca öğretmeni adaylarının üstbilişsel, sosyal ve telafi stratejilerini üst düzeyde kullandıkları, buna karşın Anadolu öğretmen lisesi mezunlarının ise tam tersine en az öğrenme stratejisi kullanan öğretmen adayları oldukları belirlenmiştir. Öğrenim görülen sınıf değişkenine göre ise hazırlık sınıflarının bellek ve bilişsel stratejilerin kullanımı dışında bütün stratejilerde en yüksek kullanım oranlarına sahip oldukları, buna karşın 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin en az strateji kullanım oranlarına sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca araştırmaya katılan 288 öğrenciye dil öğrenme stratejilerini bilmeleri açısından sormaca sonuçları analiz edilerek kendilerine dağıtılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil, Öğrenme, Dil Öğrenme Stratejileri, Kullanım

* Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Alman Dili Eğitimi Araştırma Görevlisi
E-posta: adnan_oflaz@yahoo.de

Abstract

The purpose of this study is to determine the language strategies of prospective teachers of German language and examine the relationship between the variables such as the students' gender, class the types of high schools from which they graduated and the strategies used. The subjects of this study are composed of 288 students attending Department of German Language Education at Ondokuz Mayıs University. The data of the research were gathered with "Strategy Inventory for Language Learning" questionnaire developed by Oxford.

The results of the study indicate that female students were superior to males in six kinds of strategies of the proportion of usage; State High Schools and Foreign Language Orientated High Schools graduates use their metacognitive, social and compensation strategies at the highest level. On the other hand, Anatolian Teacher Training High School graduates were determined as the students who used all language learning strategies at the lowest level. The students at Prep. classes use all learning strategies at the highest level except for memory and cognitive strategies. But the third and fourth grader students used learning strategies at the lowest level. In addition obtained data by means of questionnaire were analyzed and the students were informed to know what type of strategies they used.

Key Words: Foreign Language, Learning, Language Learning Strategies, Use

GİRİŞ

Öğrenmenin nasıl gerçekleştiği konusundaki bilgiler çoğaldıkça öğretim yaklaşımlarında öğrenen ve öğretici açısından büyük değişimler yaşanmaktadır. Eğitimciler öğrencinin nasıl öğrendiğini, bilgiyi nasıl, ne şekilde, hangi hızda ve durumda kazandığını saptayıp buna uygun yöntem ve teknikler geliştirmekte ve uygulamaktadırlar. Bu gelişmeler doğrultusunda uygulanan eğitim programları yöntem ve teknikleri değiştirilmekte ve geliştirilmektedir. Öğrenen kişiler ise öğrenme yollarını bilinçli kullanarak öğrenme kapasitesini genişletebilmekte, bilgiyi kodlama-depolama ve geri getirmeyi sağlayan dolaylı ve dolaysız öğrenme stratejileriyle bildiklerine yeni bilgiler ekleyerek öğrenmedeki amaçlarına daha da yaklaşabilmektedirler.

Öğrenmeyle ilgili bu gelişmeler geleneksel anlamda eğitimin davranış değişikliği yaratma sürecini öğretmen merkezli boyuttan çıkartmış, öğrencinin

öğrenme sürecinde kendi kendine öğrenme yollarını öğrenmesini ve bilinçli uygulamasını kapsayan “öz denetimli öğrenme” kavramını gündeme getirmiştir.

Yabancı dil öğreniminde öğrenci, dile ve çevreye, öğrendiği bu dille, kendi dil varlığını kapsayan ve aynı zamanda dil yetkinliğini de yansıtan bir pencereden bakmakta, bu pencere kimisinde buğulu kimisinde ise berrak bir yapıda olmaktadır. Öğrenci burada bilişsel bir süreçten geçmektedir. Bu süreçte önemli olan dilin 4 temel becerisinin (dinleme, konuşma, okuma, yazma) etkili kullanımıyla ortaya çıkacak dilsel kazanıma öğrencinin ulaşabilmesidir. Bunun temelini söz dağarcığının geliştirilmesiyle öğrendiği dilin yapısal birimlerinin birleştirilip yaşama aktarılması oluşturur. Öğrenme stratejileri burada hem öğrenmede hem de bu öğrenme sürecinde kişisel denetimi sağlayan üstbilişsel yapının oluşumunda büyük rol oynar.

Dolaylı ve dolaysız dil öğrenme stratejileri bilgilerine sahip yabancı dil öğrencisinin, sözcükleri, sözdizimsel yapı parçalarını öğrenip uygulaması ve yaşamına aktarıp uygulaması ile yabancı dil öğrencisinin bu dille çevresine baktığı pencere de dil yetkinliğine paralel olarak büyüyecektir.

Bu bağlamda öğrenme – öğretme sürecinde öğrenme sorumluluğu öğrenenin kendisine aittir. Öğrenen kişinin öğrenmeyi başarıyla gerçekleştirmesi öğrenme yollarını ne kadar bildiğine ve bunları ne kadar uyguladığına bağlıdır. Bu noktada öne çıkan kavram öğrencinin kendisini hem rehber hem de yolcu yapan öğrenme yollarıdır. Burada öğrencinin, öğrenme yolları hakkında kapsamlı bir bilgiye sahip olup olmadığı, bu bilgileri ne denli etkinleştir(ebil)diği ve hangi yoğunlukta kullanabildiği sorunsalı ortaya çıkmaktadır.

Öğrenme sürecinde bilişsel aktivitelerin öğrenci tarafından kullanılması, öğrenme yollarına başvurusu, öğrenmeyi öğrenerek bunları uygulaması yani öğrenme stratejilerini kullanması “*Aktif Öğrenme*” yaklaşımı içinde büyük role sahip olduğu görülmektedir.

Öğrenme – “Aktif öğrenme” kavramı:

19. yy. davranışçı öğrenme kuramı koşullamanın yaşamın tümünü kapsadığını iddia ediyor, öğrenmeyi ise bilişsel işleyiş dışında kurulmuş etki- tepki arasındaki davranış değişikliğiyle sonuçlanan bir ilişkiye dayandırıyor. 1960'lardan sonra dilin nasıl öğrenildiği konusunda yapılan araştırmalar bilişsel işleyişin öğrenmedeki payını ortaya çıkarmıştır. Chomsky'nin öncülüğünde gelişen yeni dilbilim anlayışıyla dil öğrenimi bilinçli bir kazanım olarak düşünölmeye başlanmıştır.

Genel anlamda öğrenmenin temelini, insanların çevresi ile etkileşimleri sonucu bilgi, beceri, tutum ve değerler kazandıran yaşantıları oluşturmaktadır. Birey çevresel kaynaklı bu verileri algılar, değerlendirir ve düşünsel, duyuşsal ya

da davranışsal tepkiler de bulunur. Burada öğrenmeden söz edebilmemiz için çevre ile etkileşimin kişide düşünsel, duyuşsal veya davranışsal değişime sebep olması gerekmektedir.

Psikologlar öğrenmenin varlığını, genel olarak şu üç ölçüte dayalı olarak incelemektedirler:

1-Davranışlarda bir değişme olmalıdır, 2-Davranışlardaki değişme kalıcı olmalıdır, 3-Davranışlardaki değişme, kişinin çevresiyle etkileşimi sonucu (bir yaşantı ürünü) olmalıdır (Fidan, 1986: 139). Bu kalıcı davranış değişiklikleri bireye sosyal ve psikolojik anlamda yararlar sağlamakta hayatını sürdürmesinde başat rol oynamakta, bireyin dünyaya yeni anlamlar yüklemesine ve sosyal konumunu belirlemesine yardımcı olmaktadır.

Öğrenmenin verilen bilgiyi olduğu gibi alma değil; bilgiyi kendince yorumlama biçimlendirme, yeni anlamlar üretme süreci olduğunun kabul edilmesinin ardından, öğretimin bilgi aktarma olduğu görüşü bırakılmıştır. Aktif öğrenme sürecinde öğrencilerin kendi kendine öğrenme yollarını öğrenip uygulamaları, üstbilişsel stratejilerle planlama, kendini izleme ve değerlendirme yapmaları özellikle vurgulanmaktadır. Açıköz'e göre "Aktif Öğrenme", "öğrenenin öğrenme sürecinin sorumluluğunu taşıdığı, öğrenene öğrenme sürecinin çeşitli yönleriyle ilgili karar alma ve özdüzenleme yapma fırsatlarının verildiği ve karmaşık öğretimsel işlerle öğrenenin öğrenme sırasında zihinsel yeteneklerini kullanmaya zorlandığı bir öğrenme süreci" olarak tanımlanmaktadır (akt: Gürbüz, 2004: 23-24).

Bilişsel Kuram ve "Öğrenme Stratejisi" İlişkisi

Öğrenmenin doğasını, nasıl gerçekleştiğini açıklamaya çalışan farklı görüşler bulunmaktadır. Bunlar; Davranışçı öğrenme kuramı, Bilişsel öğrenme kuramı Duyuşsal öğrenme kuramı, Beyin temelli öğrenme kuramı; olmak üzere dört grupta toplanabilir (Yüksel, 2003: 216). Davranışçı kuram açısından öğrenmede uyarıcı ve tepki olmak üzere iki temel öge bulunur. Uyarıcı organizmayı harekete geçiren iç veya dış olaydır, tepki ise bu uyarının meydana getirdiği fizyolojik ve psikolojik değişimdir. Ünlü davranışçı kuramcılardan Pavlov, Skinner ve Thorndike öğrenmeyi uyarıcı ile davranım arasında bağ kurmak olarak açıklarlar (Ataman, 2004: 219). Üretici - dönüşümsel dilbilgisinin bireyin biyolojik iç kaynaklarının dili öğrenmede büyük önemi olduğunu vurgulamasıyla dil öğrencisine verilen etkin rol, bilişsel psikolojinin zihinsel sürece yaptığı vurgu, dil öğretiminde yeni bir kuram oluşturmuştur (Muhtar, 2006: 15). Bilişsel süreç ve dil öğrenimini kaynaştıran, dil öğrenme stratejilerinin gündeme gelmesini ve bu alanda bu konu üzerine araştırmalar yapılmasını sağlayan kuram "*bilişsel kuram*"dır.

Öğrenmenin doğrudan gözlemlenemeyen bilişsel bir süreç olduğunu düşünen bu akımın temsilcilerinden olan Gestalt Okulu psikologları Piaget ve Bruner'e göre

öğrenme kişinin davranışında bulunma kapasitesinin gelişmesidir. Bilişsel kuramcılara göre davranışçuların davranışta değişme olarak tanımladıkları olay, gerçekte kişinin zihninde oluşan öğrenmenin dışa yansımadır (Yüksel, 2003: 24). Bilişsel öğrenmenin temelinde aktif öğrenenin geçmiş deneyim ya da bilgi birikimi üzerinden yeni düşünceler üretmesi ve zihinsel düzenlemesini yeniden yapılandırması yatar. (Ayhan, 2007: 10) Bu düşünceden hareketle, bilginin edilgen bir şekilde alınmadığını, bireyin olaylara ve eşyalara bilinçli olarak anlam verdiğini, yorumlamaya çalıştığını, öğrenmenin beyinde bir takım zihinsel süreçler sonucunda gerçekleştiğini savunan bilişselciler; bilginin algılanmasından, birtakım zihinsel süreçler sonunda hafızada tutulup tepki-davranış olarak verilmesi aşamasına kadar beyin de gerçekleşen zihinsel süreci bilişsel kuram ile açıklarlar. Öğrenme stratejilerinin ortaya çıkmasına kaynaklık eden bilişsel kuram, öğrenen kişinin öğrenme sorumluluğu yüklenmesi ve öğrenmeye etkin olarak katılımının gereği üzerinde durur, bu nedenle bu kuram kaynaklı çalışmalar son yıllarda öğrenme stratejileri üzerine de yoğunlaşmıştır.

Yabancı dil öğrenme sürecinde öğrenciler yukarıda açıklanan aşamalarda bazı öğrenme stratejilerini izleyerek bilgiyi seçmede, işleyerek kodlamada ve uzun süreli belleğe depolamada ve kodlanan bilgiyi geri getirmede bilinçli şekilde belirtilen aşamalara uygun stratejiler kullanarak bu yolları bilmeyen ve uygulamayanlara nazaran daha başarılı olabileceklerdir.

Dil Öğrenme Stratejileri:

Bilişsel yaklaşımda öğrenme aktivitelerinde öğrenenlerin sorumluluk yüklenmesi ve öğrenmeye aktif katılımları çok büyük önem taşır. Bu durumda öğrenen kişinin kendi öğrenme stiliyle çeşitli öğrenme yollarına başvurmalarını bekleyebiliriz. Bu öğrenme yollarını bilginin belleğe yerleştirilmesi ve istendiğinde geri getirilip kullanılması için öğrenme öncesi, esnasında ve sonrasında öğrenmeye yardımcı faaliyetler olarak niteleyebiliriz.

Yabancı dil öğretiminde dil öğrenme stratejileri alanında önemli bir isim olan Oxford'a (1992/93: 18) göre dil öğrenme stratejileri, "öğrencilerin öğrenmekte oldukları yabancı dili anlayabilme içselleştirebilme ve kullanabilme başarılarını geliştirebilmek için çoğu zaman bilinçli olarak kullandıkları belli hareket, davranış, teknik ve adımlardır". Oxford (1990: 1), kısaca "öğrenciler tarafından kendi öğrenmelerini geliştirmek için atılan adımlar" olarak tanımlamıştır.

Wenden (1987: 6) "dil öğrencilerinin, dili öğrenme ve bu süreci düzenlemek için, öğrenme esnasında takındıkları davranışlar", olarak (akt: Muhtar, 2006: 25) nitelendirmiştir. Öğrenme stratejileri kodlama sırasında duyuşsal ve bilişsel süreçleri etkilemesi umulan öğrenme sürecinde öğrencini sergilediği davranışlardır (Subaşı, 2003: 284). Anlaşıldığı üzere öğrenme stratejisi öğrencinin öğrenmeyi gerçekleştirmek için izlediği yolları; kendi kendine öğrenmede kullandığı bazı

bilişsel işlemleri ve kodlama sürecini etkileme amaçlı davranış ve düşünceleri kapsayan bir kavramdır. Öğrenme stratejileri kullanımı Gagne'nin Öğrenme Koşulları (Learning Condition) modelinde de vurgulanmaktadır (Şimşek ve Karadeniz, 2004: 309) Gagne'ye göre öğretimin amacı öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirmesidir. Öğrenmeyi çevreden gelen uyarıcıların alınması, kısa süreli bellekte yapılan tekrarlar sonucu uzun süreli belleğe kodlanması ve gerektiğinde bu bilgilerin alınarak davranışa dönüştürülmesi süreçleri olarak açıklar. Beş farklı öğrenme becerisinden biride bilişsel stratejiler kavramı içindeki, öğrencinin bir problemi seçtiği yol olan öğrenme stratejileridir.

Dil Öğrenme Stratejileri Sınıflandırmaları:

Öğrenme stratejileriyle, öğrenenin bilgiyi işleyerek kalıcı biçimde öğrenmesini sağlamak amaçlanır. O'Malley, Chamot, Kupper dil öğrenme stratejilerini üç ana kategori içerisinde incelemektedir, bunlar üstbilişsel, bilişsel ve toplumsal duygusal stratejilerdir (Saydı, 2007: 10). Dil öğrenme stratejileri alanında en kapsamlı sınıflamayı yapan Oxford (1990: 17)'a göre ise stratejiler dolaylı ve dolaysız olmak üzere iki gruba ayrılır. Dolaysız stratejiler grubunda bellek, telafi ve bilişsel stratejiler bulunmaktadır, dolaylı stratejiler grubunda ise üstbilişsel, sosyal ve duyuşsal stratejiler bulunmaktadır. Dolaysız strateji grubundaki bilişsel stratejiler tiyatro oyunundaki oyunculara benzetilirken, dolaylı stratejilerden olan üstbilişsel stratejiler oyunun yönetmenine benzetilmektedir.

Oxford dört temel dil becerisinin gelişimini göz önünde bulundurarak öğrenme stratejilerini dolaysız ve dolaylı öğrenme stratejileri olarak 2 ana grupta toplamıştır (Oxford, 1990: 16-17):

A-DOLAYSIZ ÖĞRENME STRATEJİLERİ:

- I. Bellek Stratejileri:** Yeni bilginin depolanması ve tekrar kullanılması bellek stratejisinin iki anahtar fonksiyonudur. Kullanılan bu stratejiler öğrenenlere öğrendikleri dilde duyduklarını ve okuduklarını hafızalarına yerleştirerek bellek kapasitelerinin genişlemesine yardımcı olur. İmgeler ve seslerle ilişkilendirilen bilgi hatırlamaya yardımcı olur. Bu strateji 4 alt başlığa ayrılmaktadır;
 - a. Zihinsel bağlantılar oluşturma: gruplandırma, bağıntı kurma, yeni kavram ve fikirleri bir bağlam içerisine yerleştirme.
 - b. İmgeleri uygulama ve iç sesini kullanma, İmge Kullanma, Anlam Haritaları oluşturma, Anahtar Sözcük Kullanma, Bellekte Sesleri Tanımlama
 - c. Düzenli gözden geçirme: Yapılandırılmış yinleme.
 - d. Devinim Kullanma: Fiziksel tepki ya da duygu kullanma, mekanik teknikler

kullanma

II. Bilişsel Stratejiler: Bilişsel stratejiler, genellikle belli bir öğrenme göreviyle sınırlıdır dilin dolaysız olarak kontrol edilmesini içerir. Gelen bilgiyi, öğrenmeyi geliştirecek şekilde kontrol ederek bu bilgiyi doğrudan işler. (O'Malley ve Chamot, 1990: 44 akt: Muhtar, 2007: 29) Bu strateji 4 alt başlığa ayrılmaktadır;

- a. Uygulama: Yineleme, sesleri ve yazı dizgelerini kurallara uygun olarak uygulama, formüllerin ve kalıpların kullanımı ve anımsanması, yeniden bir araya getirme, doğal olarak uygulama.
- b- İleti alma ve gönderme: Fikirleri çabuk algılama, iletileri göndermek ve almak için kaynak kullanma
- c- Çözümleme ve akıl yürütme: Tümdengelim yoluyla akıl yürütme, ifadeleri çözümleme, karşıtsal çözümleme, çeviri, aktarım
- d- Girdi ve çıktı için yapı oluşturma: Not tutma, özetleme, işaretleme.

III. Telafi Edici Stratejiler: Öğrencilerin gerek sözdizimsel yapılarıdaki gerekse kelime dağarcığındaki eksikliklerine rağmen dili anlama ve üretim için kullanabilmelerini sağlayan stratejiler olarak nitelendirilmektedir. Bu strateji 2 alt başlığa ayrılmaktadır;

- a- Akıllıca tahminlerde bulunma: Dilsel ipuçlarını kullanma, diğer ipuçlarını kullanma.
- b- Konuşma ve yazmada sınırlılıkların üstesinden gelme: Anadilini kullanma, yardım alma, mimik ve jestler kullanma, iletişimden tamamen ya da kısmen kaçınma, konuyu seçme, iletiyi uyarılama, sözcükler yaratma, dolaylı ya da eşanlamlı sözcük kullanma.

DOLAYLI ÖĞRENME STRATEJİLERİ

I. Üstbilişsel Stratejiler: Bu stratejiler öğrenme sürecinde öğrenim amaçlı ön hazırlıkları, öğrenme faaliyetlerinin kişisel denetimini ve çalışmalar sonunda yapılan özdeğerlendirmeleri kapsamaktadır. Bu strateji 3 alt başlığa ayrılmaktadır;

- a- Öğrenmeye odaklanma: Gözden geçirme ve geçmiş bilgilerle ilişkilendirme, dikkat etme, dinlemeye odaklanmak için konuşmayı erteleme
- b- Öğrenmeyi düzenleme ve planlama: Dil öğrenimine ilişkin bilgi edinme,

örgütlenme, amaç ve hedefle belirleme, öğrenme görevinin amacını tanımlama, öğrenme görevi için plan yapma, uygulamalar yapmak için fırsatlar arama.

c- Öğrenmeyi değerlendirme: Kendini izleme, kendini değerlendirme

II. Duyuşsal Stratejiler: Dil öğreniminde yaşanan heyecan, korku, stres gibi olumsuz etmenlerin dilsel gelişimi yavaşlatması ve engellemesi öğrencide kendine karşı güvensizliğe ve zayıflık duygusuna sebep olmaktadır. Duyuşsal stratejinin uygulanması ile duyguların ve duygusal zekânın en iyi şekilde yönetilmesi sağlanmaktadır. Bu strateji 3 alt başlığa ayrılmaktadır;

- a- Kaygıyı Azaltma: Nefes alma ve rahatlama egzersizleri kullanma, müzik kullanma, kahkaha kullanma
- b- Kendini cesaretlendirme: Olumlu ifadeler kullanma, öğrenme görevlerinde akılcıca riskler alma, kendini ödüllendirme.
- c- Duygusal durumu değerlendirme: Kendi iç sesini dinleme, kontrol listeleri kullanma, dil öğrenme günlüğü tutma, hislerini paylaşma

III. Sosyal Stratejiler: Kişilerarası iletişimle sosyal açıdan beslenen birey olarak öğrenci sınıf arkadaşları ve bu dili öğreten kişilerle kurduğu iletişimle sosyal ve duygusal olarak öğrenmeye zemin hazırlar. Bu strateji 3 alt başlığa ayrılmaktadır;

- a- Sorular sorma: Doğrulama ya da daha belirgin bir açıklama isteme, hatanın düzeltilmesini isteme
- b- Başkaları ile işbirliği içerisinde bulunma: Öğrenme görevlerinde akranlarla işbirliği içinde çalışma, hedef dilde yetkin olan kişilerle işbirliği içinde çalışma.
- c- Başkalarının duygularını anlama: Başkalarının duygu, düşünce ve fikirlerinin farkında olma, kültürel bir anlayış geliştirme.

Araştırmanın Amacı:

1- Araştırmaya katılan Almanca öğretmen adaylarının Almanca öğrenimi sürecinde kullandıkları öğrenme stratejileri ve kullanım oranları nelerdir.

2- Almanca öğretmenliği programında öğrenim gören Almanca öğretmeni adaylarının cinsiyetlerine göre kullandıkları dil öğrenme stratejileri kullanım oranları arasında anlamlı bir farklılık bulunmakta mıdır?

3- Almanca öğretmenliği programında hazırlık sınıfı, 1. sınıf, 2. sınıf, 3. sınıf ve 4. sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri sınıflara göre dil öğrenme stratejileri kullanım oranları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

4- Almanca öğretmenliği programında öğrenim gören Almanca öğretmeni adaylarının mezun olunan okul türüne göre kullandıkları dil öğrenme stratejileri kullanım oranları arasında anlamlı bir farklılık bulunmakta mıdır?

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi:

Araştırmanın evrenini Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı I.ve II. öğretim programında öğrenim görmekte olan 377 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise I. öğretim ve II. öğretim programlarında hazırlık, 1., 2., 3., ve 4. sınıflarında öğrenim gören 231'i kız, 57'si erkek toplam 288 öğrenci oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak Oxford R. (1990) tarafından hazırlanan Dil Öğrenme Stratejilerinin Almancaya uyarlanmış, bellek, bilişsel, telafi, üstbiliş, duyuşsal ve sosyal stratejileri kapsayan 6 alt boyut ve 50 maddeden oluşan 5'li likert türü ölçek kullanılmıştır. Ölçeğin bütünü için hesaplanan Cronbach-alfa değeri 0.91 bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmada Oxford. R. (1990) tarafından geliştirilen ölçekteki ifadeler için; her zaman doğrudur (%100), genellikle doğrudur (%75), bir dereceye kadar doğrudur (%50) hemen hemen doğru değildir (%25) , hiç doğru değildir (%0) derecelendirmeleri yapılmıştır. Veri çözümlenmesi strateji kullanım düzeyi belirleme aşamasında Oxford. R.(1990:300) un uyguladığı “Strategy Inventory For Language Learning” adlı çalışmada kullanılmış derecelendirmeye göre strateji kullanımları “1,0 – 2,4” arası düşük seviyede kullanım, “2,5 – 3,4” arası orta seviyede kullanım, “3,5 – 5,0” arası çıkan değerler ise yüksek seviyede kullanım olarak kabul edilmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde araştırma kapsamında sormaca uygulanan öğrencilere ait sayısal bilgiler ve bu öğrencilere uygulanan 6 alt boyutlu dil öğrenme stratejileri belirleme ölçeğinin sırasıyla cinsiyet, mezun olunan okul türü ve öğrenim görülen sınıflar değişkenlerinden elde edilen analizinin sonuçları ve bunların yorumları bulunmaktadır. Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgular tablolar halinde sunulmaktadır

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilere İlişkin Sayısal Bilgiler

Cinsiyet	f	%
kız	231	80
erkek	57	20
Sınıf	f	%
hazırlık	77	26
1. sınıf	55	20
2.sınıf	72	25
3. sınıf	44	15
4. sınıf	40	14
Mezun Olunan Okul Türü	f	%
Devlet lisesi	41	14
Anadolu Lisesi	91	31
Anadolu Öğretmen Lisesi	26	9
Süper Lise	131	46
TOPLAM	288	100

Araştırmanın örnekleminin % 80'lik kısmı kız öğrenciler, % 20'lik kısmı erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Sınıflara ait yüzdelerinde hazırlık ve 2. sınıflarda neredeyse eşit katılım oranı görülmektedir. Genel dağılım içerisinde hazırlık sınıfları % 26, 1. sınıflar % 20, 2. sınıflar % 25, 3. sınıflar % 15, 4. sınıflar ise % 14'lük dilimi kapsamaktadır. Mezun olunan okul türüne ait yüzdelerinde ise süper lise mezunu öğrenciler % 46, Anadolu lisesi mezunu öğrenciler % 31, Devlet lisesi mezunları % 14, Anadolu öğretmen lisesi mezunları ise % 9'lük dilimi kapsamaktadır. Bu oranlardan anlaşılacağı üzere sormacaya katılan her 10 öğrenciden 8'i kız öğrenci olup, her 10 öğrenciden neredeyse yarıya yakınının (% 46) süper lise mezunu olduğu, Anadolu öğretmen lisesi mezunu öğrencilerin en az oranda yüzdelerinde (% 9) sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Almanca Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Öğrenme Stratejileri Aritmetik Ortalamaları ve Kullanım Düzeyleri

Kullanılan stratejiler	n	\bar{X}	Kullanım Düzeyi
Bellek stratejileri	288	2,99	orta
Bilişsel stratejiler	288	3,15	orta
Telafi stratejileri	288	3,48	orta
Üstbilişsel stratejiler	288	3,48	orta
Duyuşsal stratejiler	288	3,00	orta
Sosyal stratejiler	288	3,58	yüksek

Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan 377 öğrenciden araştırmamıza katılan 288 öğrencinin herhangi bir değişken olmaksızın dil öğreniminde kullandıkları strateji türlerine bakıldığında hiçbir stratejiyi alt düzeyde kullanmadıkları görülmüştür.

Almanca öğretmen adaylarının yabancı dil öğreniminde kodlama, hatırlama ve geri getirme süreçlerinin kullanılmasını gerektiren bellek stratejisi kullanımını ve dil öğreniminde kaygı, stres gibi olumsuz duygulara sebep olan etmenlerin kontrolünü sağlayan duyuşsal stratejileri, diğer bütün strateji türlerine göre daha az uygulayarak, bu stratejileri geri planda bıraktıkları görülmektedir. Sosyal stratejilerin aritmetik ortalamasının diğer strateji kullanım oranlarına göre daha yüksek olduğu ve kullanım açısından ise üst düzeyde kullanıldığı belirlenmiştir. Ayrıca telafi stratejileri ve özdenetim ve öğrenim süreci planlamalarını gerektiren üstbilişsel stratejilerin aritmetik ortalamasının ise üst düzey kullanıma yakın bir oran olduğu da görülmüştür.

Tablo 3. Cinsiyete Göre Dil Öğrenme Stratejileri Kullanımları Ortalamaları Dağılımı

STRATEJILER	CINSIYET	N	\bar{X}	ss	sig	Önem Durumu
	1. Erkek	57	2,83	4,90		1
	2. Kız	231	3,01	5,09		
§	1. Erkek	57	3,01	8,80		1
	2. Kız	231	3,17	7,08		
	1. Erkek	57	3,33	4,35		1
	2. Kız	231	3,50	4,05		
§	1. Erkek	57	3,28	7,21		1
	2. Kız	231	3,52	6,16		
§	1. Erkek	57	2,78	4,16		1
	2. Kız	231	3,03	3,62		
	1. Erkek	57	3,30	5,27		1
	2. Kız	231	3,46	4,34		

P<0,5

Almanca öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre dil öğrenme stratejileri puan ortalamaları dağılımı incelendiğinde sormacaya katılan 288 öğrencinin % 80 ini oluşturan kız öğrencilerin bellek, bilişsel, telafi, üstbilişsel, duyuşsal ve sosyal stratejileri kullanım oranlarını gösteren aritmetik ortalamalarının erkek öğretmen adaylarının bu stratejileri kullanmadaki ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Kız öğrencilerin dil öğrenmeye doğrudan etkisi bulunan bellek stratejileri kullanımında; öğrenme aktivitelerini düzenleyerek kişisel denetim kullanımını gerekli kılan üstbilişsel stratejilerin kullanımında ve dil öğrenmede öğrenenin duyuşsal yeti ve özelliklerinin kullanımının sağlanmasını amaçlayan duyuşsal strateji kullanımında, bu stratejilerin kullanım sıklığı açısından üstün oldukları da görülmektedir. Bellek, üstbilişsel ve duyuşsal stratejilerin kullanımları açısından kız öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Kız öğrencilerin hem telafi stratejilerini hem de üstbilişsel stratejileri Oxford'un geliştirdiği ölçeğe

göre (3,50 -5,00) yüksek düzeyde kullandıkları görülmektedir.

Tablo 4. Mezun Olunan Okul Türüne Göre Bellek Stratejileri Kullanımı Puan Ortalamaları Dağılımı

Stratejiler	Mezun Olunan Okul Türü	n	\bar{X}	ss	Kullanım Düzeyi
1-Bellek Stratejileri	Devlet Lisesi	41	3,07	5,39	orta
	Anadolu Lisesi	91	2,98	4,97	orta
	Anadolu Öğrt. Lisesi	26	2,86	4,66	orta
	Süper Lise	131	2,97	5,17	orta

Mezun olunan okul türlerine göre Almanca öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejileri kullanım oranlarına bakıldığında altı alt gruptan öncelikle öğrenmeye doğrudan katkısı bulunan bellek stratejisi kullanımında devlet düz lisesi mezunlarının bu stratejiyi kullanmadaki aritmetik ortalaması $X = 3,07$ olarak belirlenmiş, bu stratejiyi kullanım oranlarında Anadolu lisesi mezunları $X = 2,98$, süper lise mezunları ise $X = 2,97$ aritmetik ortalamayla benzer sıklıkta bu stratejiyi uyguladıkları görülmüştür. Devlet lisesi mezunu öğretmen adaylarının bellek stratejisi kullanım oranı $X = 3,07$ ile süper lise mezunu öğretmen adaylarının bu stratejiyi kullanım oranı $X = 2,86$ arasında anlamlı bir fark olduğu da belirlenmiştir. Kullanım düzeyi açısından bu strateji bütün sınıflarda orta düzeyde (2,50 – 3,49) kullanılmıştır.

Tablo 5. Mezun Olunan Okul Türüne Göre Bilişsel Stratejiler Kullanımı Puan Ortalamaları Dağılımı

Stratejiler	Mezun Olunan Okul Türü	n	\bar{X}	ss	Kullanım Düzeyi
2-Bilişsel Stratejiler	Devlet Lisesi	41	3,17	7,55	orta
	Anadolu Lisesi	91	3,14	7,15	orta
	Anadolu Öğrt. Lisesi	26	3,01	6,95	orta
	Süper Lise	131	3,16	7,73	orta

Bilişsel strateji kullanımı oranlarında mezun olunan okul türleri arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Devlet düz lisesi mezunu Almanca öğretmeni adaylarının bu stratejiyi kullanım oranı aritmetik ortalaması $X=3,17$ olarak belirlenmiştir. Bu oran sormacadaki mezun olunan dört okul türü içindeki en yüksek orandır. Anadolu öğretmen lisesi mezunu Almanca öğretmeni adaylarının bu stratejiyi kullanım oranı $X=3,01$ ile okul türleri içindeki en düşük oran olduğu belirlenmiştir. Kullanım düzeyi açısından bu strateji bütün okul türlerinde orta düzeyde (2,50 -3,49) kullanılmıştır.

Tablo 6. Mezun Olunan Okul Türüne Göre Telafi Stratejileri Kullanımı Puan Ortalamaları Dağılımı

Stratejiler	Mezun Olunan Okul Türü	n	\bar{X}	ss	Kullanım Düzeyi
3- Telafi Stratejileri	Devlet Lisesi	41	3,60	4,15	yüksek
	Anadolu Lisesi	91	3,45	3,95	orta
	Anadolu Öğrt. Lisesi	26	3,21	3,58	orta
	Süper Lise	131	3,50	4,25	yüksek

Telafi stratejisi kullanım oranlarında devlet düz lisesi mezunu öğretmen adayları $X = 3,60$ aritmetik ortalamaya sahiptir. Bu oran Almanca öğretmen adaylarının telafi stratejileri kullanımında bütün okul türleri içindeki en yüksek ortalamadır. Aritmetik ortalaması $X = 3,21$ olan Anadolu öğretmen lisesi mezunlarının bu stratejiyi kullanım oranları ile $X = 3,60$ aritmetik ortalamaya sahip devlet düz lisesi mezunlarının bu stratejiyi kullanım oranları arasında devlet düz lisesi lehine anlamlı bir farklılık (sig: 0,28) olduğu belirlenmiştir. Kullanım düzeyi açısından bu strateji devlet düz lisesi ve süper lise mezunları tarafından yüksek düzeyde (3,50 – 5,00), Anadolu lisesi ve Anadolu öğretmen lisesi mezunu öğretmen adayları tarafından orta düzeyde (2,50 – 3,49) kullanılmıştır.

Tablo 7. Mezun Olunan Okul Türüne Göre Üstbilişsel Stratejiler Kullanımı Puan Ortalamaları Dağılımı

Stratejiler	Mezun Olunan Okul Türü	n	\bar{X}	ss	Kullanım Düzeyi
4- Üstbilişsel Stratejiler	Devlet Lisesi	41	3,72	7,24	yüksek
	Anadolu Lisesi				

		91	3,32	5,56	orta
	Anadolu Öğrt. Lisesi	26	3,25	5,51	orta
	Süper Lise	131	3,55	6,57	yüksek

Üstbilişsel strateji kullanım oranlarında devlet düz lisesi mezunlarının bu stratejiyi kullanım oranının aritmetik ortalaması $X = 3,72$ olarak belirlenmiş, $X = 3,32$ aritmetik ortalamaya sahip Anadolu öğretmen lisesi ve $X = 3,25$ aritmetik ortalamaya sahip Anadolu lisesi mezunlarının bu stratejiyi kullanım oranları ile devlet düz lisesi mezunlarının üstbilişsel stratejileri kullanım oranları arasında devlet düz lisesi mezunları lehine anlamlı farklar (sig: 0,03 – 0,09) belirlenmiştir. Ayrıca süper lise mezunu Almanca öğretmeni adaylarının bu stratejiyi kullanım oranı $X = 3,55$ ile Anadolu öğretmen lisesi ve Anadolu lisesi mezunu Almanca öğretmen adaylarının kullanım oranları arasında süper lise mezunları lehine anlamlı farklar (sig: 0,16. – 0,42) ortaya çıkmıştır. Kullanım düzeyi açısından bu strateji devlet lisesi ve süper lise mezunları tarafından yüksek düzeyde (3,50 – 5,00), Anadolu lisesi ve Anadolu öğretmen lisesi mezunu öğretmen adayları tarafından orta düzeyde (2,50 – 3,49) kullanılmıştır.

Tablo 8. Mezun Olunan Okul Türüne Göre Duyuşsal Stratejiler Kullanımı Puan Ortalamaları Dağılımı

Stratejiler	Mezun Olunan Okul Türü	n	\bar{X}	ss	Kullanım düzeyi
5- Duyuşsal Stratejiler	Devlet Lisesi	41	3,10	4,38	orta
	Anadolu Lisesi	91	2,90	3,50	orta
	Anadolu Öğrt. Lisesi	26	3,05	4,16	orta
	Süper Lise	131	3,01	3,63	orta

Duyuşsal strateji kullanım oranlarına bakıldığında devlet lisesi mezunu öğretmen adaylarının bu stratejiyi kullanım oranı aritmetik ortalaması $X = 3,10$ olarak belirlenmiştir. Mezun olunan okul türlerine göre öğretmen adaylarının bu stratejiyi kullanım ortalamalarında anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır. Kullanım düzeyi açısından bu strateji bütün sınıflarda orta düzeyde (2,50 – 3,49) kullanılmıştır.

Tablo 9. Mezun Olunan Okul Türüne Göre Sosyal Stratejiler Kullanımı Puan Ortalamaları Dağılımı

Stratejiler	Mezun Olunan Okul Türü	n	\bar{X}	ss	Kullanım düzeyi
6- Sosyal Stratejiler	Devlet Lisesi	41	3,60	4,58	yüksek
	Anadolu Lisesi	91	3,35	4,46	orta
	Anadolu Öğrt. Lisesi	26	3,13	3,87	orta
	Süper Lise	131	3,50	4,54	yüksek

Sosyal stratejilerin kullanım oranlarına bakıldığında devlet lisesi mezunu öğretmen adaylarının bu stratejiyi kullanım oranı aritmetik ortalaması $X = 3,60$ bulunmuştur. Bu oran bütün okul türleri içindeki en yüksek ortalamadır. Süper lise mezunlarının bu stratejiyi kullanım oranı aritmetik ortalaması $X = 3,50$ olarak bulunmuştur. Devlet lisesi mezunlarının bu stratejiyi kullanım ortalaması $X = 3,60$ ile $X = 3,13$ aritmetik ortalamaya sahip Anadolu öğretmen lisesi mezunu öğretmen adaylarının strateji kullanım ortalamaları arasında devlet lisesi lehine anlamlı farklılık (sig: 0,17) görülmektedir. Süper lise mezunu Almanca öğretmen adaylarının strateji kullanım ortalaması $X = 3,50$ ile Süper lise mezunu öğretmen adaylarının bu stratejiyi kullanım ortalaması $X = 3,13$ arasında da süper lise lehine anlamlı farklılık (sig: 0,28) belirlenmiştir. Kullanım düzeyi açısından bu strateji devlet lisesi ve süper lise mezunları tarafından yüksek düzeyde (3,50 – 5,00), Anadolu lisesi ve Anadolu öğretmen lisesi mezunu öğretmen adayları tarafından orta düzeyde (2,50 – 3,49) kullanılmıştır.

Tablo 10. Sınıflarına Göre Almanca Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Bellek Stratejilerin Puan Ortalamaları Dağılımı

Stratejiler	Sınıf	n	\bar{X}	ss	Kullanım Düzeyi
1- Bellek Stratejileri	hazırlık	77	3,02	5,16	orta
	1. sınıf	55	2,81	4,44	orta
	2. sınıf	72	3,06	5,29	orta
	3. sınıf	44	2,92	5,34	orta
	4. sınıf	40	3,09	4,77	orta

Sınıflarına Göre Almanca Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Bellek Stratejileri Kullanımı incelendiğinde 4. sınıf öğrencilerinin $X = 3,09$ aritmetik ortalamaya sahip olduğu ve bu stratejiyi diğer sınıflardaki öğrencilere oranla daha çok kullandıkları görülmüştür. 2.sınıf öğrencilerinin bu strateji kullanımındaki aritmetik ortalaması $X = 3,06$, hazırlık sınıfı öğrencilerindeki bellek stratejisi kullanımı aritmetik ortalaması $X = 3,02$ olmuştur. 1. sınıf öğrencilerinin bellek stratejilerini diğer sınıflara oranla en az oranda kullandıkları $X = 2,81$ görülmektedir. 1. sınıf öğrencilerinin bellek stratejisi kullanım ortalamasıyla hazırlık sınıfı öğrencileri bellek stratejisi kullanım oranı arasında hazırlık sınıfı lehine anlamlı fark (sig: -,034) belirlenmiştir. 4. sınıf ve 2.sınıf öğrencileri bellek stratejileri kullanım oranları ile yine 1. sınıf öğrencilerinin bu stratejiyi kullanım oranları arasında 4. sınıf (sig: ,015) ve 2. sınıf (sig: ,012) lehine anlamlı farklar belirlenmiştir. Kullanım düzeyi açısından bu strateji bütün sınıflarda orta düzeyde kullanılmıştır.

Tablo 11. Sınıflarına Göre Almanca Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Bilişsel Stratejilerin Puan Ortalamaları Dağılımı

Stratejiler	Sınıf	n	\bar{X}	ss	Kullanım Düzeyi
2- Bilişsel Stratejiler	hazırlık	77	3,17	6,82	orta
	1. sınıf	55	3,18	7,81	orta
	2. sınıf	72	3,20	6,59	orta
	3. sınıf	44	2,99	7,80	orta
	4. sınıf	40	3,10	8,90	orta

Sınıflarına göre Almanca öğretmen adaylarının kullandıkları bilişsel stratejilerin kullanımı incelendiğinde 2.sınıf öğrencilerinin $X = 3,20$ aritmetik ortalamaya sahip olduğu ve bu stratejinin kullanım ortalamasının diğer sınıflar içindeki en yüksek kullanım oranı olduğu görülmüştür. Hazırlık sınıflarının bu stratejiyi kullanım oranı $X = 3,17$ ile 1. sınıf öğrencilerinin kullanım oranı $X = 3,18$ birbirlerine oldukça yakındır. 2. sınıf öğrencilerinin bilişsel strateji kullanım oranı $X = 3,20$ ile 3. sınıf öğrencilerinin strateji kullanım ortalaması $X = 2,99$ arasında 2. sınıf lehine anlamlı bir farklılık (sig: -037) görülmektedir. Kullanım düzeyi açısından ise bu strateji bütün sınıflarda orta düzeyde (2,50 – 3,49) kullanılmıştır.

Tablo 12. Sınıflarına Göre Almanca Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Telafi Stratejilerinin Puan Ortalamaları Dağılımı

Stratejiler	Sınıf	n	\bar{X}	ss	Kullanım Düzeyi
3- Telafi Stratejileri	hazırlık	77	3,66	4,32	yüksek
	1. sınıf	55	3,37	3,90	orta
	2. sınıf	72	3,47	4,09	orta
	3. sınıf	44	3,35	3,88	orta
	4. sınıf	40	3,40	4,01	orta

Sınıflarına göre Almanca öğretmen adaylarının kullandıkları telafi stratejilerinin kullanımı incelendiğinde, hazırlık sınıfı öğrencilerinin bu strateji kullanımında $X = 3,66$ 'lık aritmetik ortalamaya sahip olduğu ve bu ortalamanın diğer sınıfların telafi stratejilerini kullanım ortalamalarından yüksek olduğu görülmektedir. Hazırlık sınıfı öğrencilerinin bu stratejiyi kullanım oranları ile aritmetik ortalaması $X = 3,37$ olan 1. sınıf öğrencilerinin ve $X = 3,35$ aritmetik ortalamaya sahip 3. sınıf öğrencilerinin bu stratejiyi kullanım oranları arasında hazırlık sınıfı lehine anlamlı farklar (sig: -016,-016) bulunmuştur. Kullanım düzeyi açısından bu strateji hazırlık sınıfı öğrencileri tarafından yüksek düzeyde (3,50 – 5,00) kullanılmış, diğer sınıflarda ise orta düzeyde (2,50 – 3,49) kullanılmıştır.

Tablo 13. Sınıflarına Göre Almanca Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Üstbilişsel Stratejilerinin Puan Ortalamaları Dağılımı

Stratejiler	Sınıf	n	\bar{X}	ss	Kullanım Düzeyi
4- Üstbilişsel Stratejiler	hazırlık	77	3,73	6,19	yüksek
	1. sınıf	55	3,48	5,32	orta
	2. sınıf	72	3,52	6,33	yüksek
	3. sınıf	44	3,25	6,45	orta
	4. sınıf	40	3,21	6,42	orta

Sınıflarına göre Almanca öğretmen adaylarının kullandıkları üstbilişsel stratejilerin kullanımını incelendiğinde hazırlık sınıfı öğrencilerinin bu strateji kullanımında $X = 3,77$ aritmetik ortalamaya sahip olduğu ve bu ortalamanın diğer sınıfların Üstbilişsel Stratejiler kullanım ortalamalarından yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Hazırlık sınıfının bu stratejiyi kullanım ortalaması ile aritmetik ortalaması $X = 3,25$ olan 3. sınıf öğrencileri ve aritmetik ortalaması $X = 3,21$ olan 4. sınıf öğrencileri arasındaki üstbilişsel strateji kullanımını açısından hazırlık sınıfı lehine anlamlı farklılık (sig: ,000) belirlenmiştir. Kullanım düzeyi açısından bu strateji hazırlık sınıfı ve 2. sınıf öğrencileri tarafından yüksek düzeyde (3,50 – 5,00) kullanılmış, diğer sınıflarda ise orta düzeyde (2,50 – 3,49) kullanılmıştır.

Tablo 14. Sınıflarına Göre Almanca Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Duyuşsal Stratejilerin Puan Ortalamaları Dağılımı

Stratejiler	Sınıf	n	\bar{X}	ss	Kullanım Düzeyi
5- Duyuşsal Stratejiler	hazırlık	77	3,25	3,49	orta
	1. sınıf	55	2,90	3,45	orta
	2. sınıf	72	2,92	3,46	orta
	3. sınıf	44	2,95	4,07	orta
	4. sınıf	40	2,90	4,21	orta

Sınıflarına göre Almanca öğretmen adaylarının kullandıkları Duyuşsal Stratejilerin kullanımına bakıldığında hazırlık sınıfı öğrencilerinin bu strateji kullanım ortalamasının $X = 3,25$ olduğu görülmektedir. Bu ortalamanın diğer sınıfların Duyuşsal Stratejileri kullanım ortalamalarından yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır. Hazırlık sınıflarının bu stratejiyi kullanmadaki aritmetik ortalama $X = 3,25$ ile 1. sınıf $X = 2,90$, 2. sınıf $X = 2,92$, 3. sınıf $X = 2,95$ ve 4. sınıf $X = 2,90$ aritmetik ortalamaları arasında hazırlık sınıfı lehine anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Hazırlık sınıfı dışındaki diğer sınıflar bu stratejiyi birbirine çok yakın oranlarda kullanmışlar, kullanım düzeyi açısından ise bütün sınıflarda orta düzey (2,50 – 3,49) kullanım görülmektedir.

Tablo 15. Sınıflarına Göre Almanca Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Sosyal Stratejilerin Puan Ortalamaları Dağılımı

Stratejiler	Sınıf	n	\bar{X}	ss	Kullanım Düzeyi
6- Sosyal Stratejiler	hazırlık	77	3,53	4,70	yüksek
	1. sınıf	55	3,55	4,14	yüksek
	2. sınıf	72	3,51	3,51	yüksek
	3. sınıf	44	3,28	4,84	orta
	4. sınıf	40	3,13	4,44	orta

Sınıflarına göre Almanca öğretmen adaylarının kullandıkları sosyal stratejilerin kullanım ortalamalarına bakıldığında 1. sınıf öğrencilerinin bu stratejiyi kullanmadaki aritmetik ortalamasının $X = 3,55$ olduğu, hazırlık sınıfı öğrencilerinin $X = 3,53$ ve 2. sınıf öğrencilerinin $X = 3,51$ ortalamalarıyla birbirine yakın oranlarda sosyal stratejileri kullandıkları görülmektedir. 4. sınıf öğrencileri bu stratejiyi en az oranda kullanan öğrencilerdir. Hazırlık sınıfı, 2. sınıf ve 1. sınıf öğrencilerinin aritmetik ortalamaları ile 4. sınıf öğrencilerinin aritmetik ortalamaları arasında 4. sınıf aleyhine anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Kullanım düzeyi açısından hazırlık sınıfı, 1. sınıf ve 2. sınıf öğrencileri bu stratejiyi üst düzeyde (3,50 – 5,00) kullandıkları görülmektedir. 3. sınıf ve 4. sınıf öğrencileri ise sosyal stratejileri orta düzeyde kullanmışlardır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

1. Cinsiyet değişkeni açısından;

Almanca öğretmeni adaylarının Almanca öğrenimleri sürecinde kullandıkları dil öğrenme stratejilerini belirleme amaçlı bu çalışmada araştırma örnekleminin % 80'ini oluşturan kız öğrencilerin erkeklere oranla bütün stratejileri daha fazla kullandıkları, özellikle bellek, üstbilişsel ve duyuşsal stratejilerin kullanımlarında kız öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar görülmüştür. Ayrıca kız öğrenciler dil öğreniminde özdenetim ve özdeğerlendirmeyi gerekli gören üstbilişsel stratejilerin uygulanmasında üst düzey kullanım oranına sahiptir.

2. Mezun olunan okul türleri açısından;

Devlet lisesi ve süper lise mezunu öğretmen adaylarının telafi, üstbilişsel

ve sosyal stratejilerin kullanım ortalamaları ile Anadolu lisesi ve Anadolu öğretmen lisesi mezunlarının kullanım ortalamaları arasında Devlet Lisesi ve Süper Lise mezunu öğretmen adayları lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Eğitim fakültelerine kaynak okul olarak bilinen Anadolu Öğretmen Lisesi mezunlarının duyuşsal strateji kullanımı dışında, diğer lise mezunlarının kullanım ortalamalarına oranla en düşük seviyede kullandıkları, dil öğrenme stratejilerini diğer okul türü mezunlarına oranla az kullandıkları belirlenmiştir. Bu düşük oran bu liseden mezun olan öğretmen adaylarının öğrenme sürecinde pasif durumda olduklarını da göstermektedir. Bu durumun tam tersine Devlet Lisesi mezunu Almanca öğretmeni adaylarının ise bütün strateji türlerinde en yüksek kullanım oranlarına sahip oldukları belirlenmiştir. Bunun sebebi bu bölümü ek puan almaksızın kazanan bu öğrencilerin dil öğrenimi sürecinde bilinçli veya bilinçsiz şekilde kendi kendine öğrenme yollarını uygulamaları ve öğrenmeye doğrudan olumlu etkileri olan dil öğrenme stratejilerine yabancı olmamalarıdır.

3.Öğrenim görülen sınıflar açısından;

Öğrenim görülen sınıflara göre dil öğrenme stratejileri kullanım oranlarında ise özellikle hazırlık sınıflarının üstbilişsel, telafi ve duyuşsal stratejileri üst düzeyde kullandıkları ve bu oranlarla hazırlık sınıfı öğrencilerinin en az üç strateji türünde diğer sınıflarla karşılaştırıldığında en yüksek oranda kullanıma sahip oldukları belirlenmiştir. Buna karşın dördüncü sınıf öğrencilerinin ise sosyal, duyuşsal ve üstbilişsel stratejileri diğer sınıflara oranla az düzeyde kullandıkları belirlenmiştir.

ÖNERİLER:

Yabancı dil, öğrenen kişiden farklı yetkinliklere sahip olmasını istemektedir, Chomsky'ye göre dilsel yetkinlik "sonsuz sayıda cümle üretimini sağlayan genel bir yetenektir". Bu yeteneğin bilinçli kullanılması dil öğrenim sürecinde öğrenciyi bilişsel ve sosyal açıdan destekleyecek unsurların öğrenme sürece dâhil edilmesine bağlıdır. Bu noktada öğrenme stratejileri ile öğrenmenin öğrenilmesi ve uygulanması öğrenenin dilsel gelişiminde büyük katkılar sağlayacaktır, bu açıdan;

1- Öğrenciler; dil öğrenme stratejileri alanında kendini geliştirmiş, yetkin kişilerce eğitilirse, dil öğreniminde bilinçli bir strateji kullanımı sağlanabilir, bu sayede dil öğrenimindeki "farkındalık" ile amaçlanan yoldaki "belirsizlik" ortadan kalkar ve ezbere ya da kısıtlı tekrara dayalı öğrenim aktiviteleri çeşitlilik kazanarak zenginleşir.

2- Yabancı dil öğretim kitaplarında öğrenme stratejileri doğrultusunda hazırlanmış, dört temel dil becerisinin gelişimini destekleyecek, öğrenciyi yönlendirecek ve öğrencinin konuyu daha iyi kavramasını sağlayıcı basit dille yazılmış yardımlar mutlaka ünitelerde yer almalıdır.

3- Öğretimi gerçekleştiren kişilerin öğrenme stratejileri konusunda bilgi sahibi olması ve konu anlatımlarından önce konuya uygun öğrenme stratejilerinin nasıl uygulanması gerektiğinin anlatılması, öğrencilerin anlatılacak konuyu daha iyi anlamalarına ve öğrenmede sorumluluk alan bilinçli öğrenci tipi oluşumuna katkıda bulunacaktır.

4- Dil öğrenme stratejilerinin sadece öğrenci tarafından değil öğretmenler tarafından da iyi bilinmesi gereklidir. Çünkü öğreticinin uyguladığı yöntem ve teknikler öğrencinin kullandığı dil öğrenme stratejilerine yeterli oranda dilsel malzeme vermeyebilir, ya da eksik kalabilir. Bu bakımdan öğrencilerin bilişsel ve sosyal açılarından desteklendiği çağdaş dil öğretim yöntemleri kullanılmalıdır.

KAYNAKÇA

ATAMAN, Ayşegül (2004). **Gelişim ve Öğrenme**, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara

AYHAN, İnci (2007). **Bilim ve Teknik “Yeni Ufuklara Öğrenme.”**- Temmuz

FİDAN, Nurettin (1986). **Okulda Öğrenme ve Öğretme**, “Kavramlar İlkeler Yöntemler,” Kadioğlu Basımevi, Ankara

<http://ilkogretim-online.org.tr>. Ramazan GÜRBÜZ, **Aktif Öğrenme** 3.1.2004

MUHTAR, Sema (2006). **Üstbilişsel Strateji Eğitiminin Okuma Becerisinde Öğrenci Başarısına Olan Etkisi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.

OXFORD, Rebecca, (1990). **Language Learning Strategies-‘What Evry Teacher Should Know’**, Newbury House Publishers, New York.

OXFORD, Rebecca (1992/1993), "**Language learning strategies in a nutshell:**

Update and ESL suggestions', TESOL Journal, 2(2), s.18–22.

SAYDI, Tilda Navaro (2007). **Yabancı Dil Öğrenmede Başarı Şifreleri: Öğrenme Stratejileri**, Bileşim Yayınları, İstanbul

SUBAŞI, Güzin (2003). **Gelişim ve Öğrenme**, Anı Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara.

ŞİMŞEK, Nurettin. **KARADENİZ**, Şirin (2004). **Gelişim ve Öğrenme**, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara.

ÖZDEN, Yüksel (2003) **Öğrenme ve Öğretme**, Pegem A Yayınları, 6. Baskı, Ankara.